

36. İlkokul Öğrencilerinin Etik Değer Tutumlarıyla Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Fırat YARDİMCİEL²

APA: Yardimciel, F. (2024). İlkokul Öğrencilerinin Etik Değer Tutumlarıyla Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (38), 608-624. DOI: 10.29000/rumelide.1439708.

Öz

Değerler eğitimi ve akademik başarı, bireyin zihinsel gelişimiyle yakından ilişkilidir. Ahlak gelişiminin yalnızca sosyal ve dini oluşumun bir ürünü olmadığı, ahlakın aynı zamanda beyindeki hormonal aktivitelerden de etkilendiği belirtilebilir. Araştırma, ilkokul öğrencilerinin etik değer tutumlarıyla akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarması amaçlanmaktadır. Yapılan araştırmanın aynı zamanda 2023 Millî Eğitim Bakanlığı öğretmen yetiştirme vizyon programındaki değerler eğitimine ve 2010 yılında gerçekleştirilen 18. Millî Eğitim Şurasında yer alan hedeflere de hizmet edeceği düşünülmektedir. Çalışmanın örneklem grubu belirlenirken uygulanan ölçekteki soru sayısı dikkate alınmıştır. Bu bağlamda çalışmanın örneklem grubu 300 kişilik 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri SPSS 26.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Yapılan normallik testi sonuçlarına göre sınıf, kardeş sayısı ve akademik ortalama değişkenlerin normal dağılım gösterdiği; ancak cinsiyet ve yaş değişkenlerinin normal dağılım göstermedikleri tespit edilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygılarının ölçek toplam puanları ve ölçek alt boyutlarının tamamında sınıf değişkeninde anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygılarının ölçek toplam puanları ve ölçek alt boyutlarının tamamında akademik ortalama değişkeni bağlamında anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin akademik başarıları arttıkça etik değer tutum ölçeğinde aldıkları puanlarda artış göstermiştir. Elde edilen veriler öğrencilerin akademik başarıları ile etik değer tutumları arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu da göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Akademik Ortalama, Başarı, Etik Değer Kaygısı, Aidiyet Duygusu.

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %14

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 03.01.2024-**Kabul Tarihi:** 20.02.2024-**Yayın Tarihi:** 21.02.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1439708

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Öğr. Gör. Dr., Ardahan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı / Lecturer Dr., Ardahan University, Vocational School of Health Services, Child Development Program (Ardahan, Türkiye), firatyardimciel@ardahan.edu.tr, **ORCID ID:** 0000-0001-6163-1349, **ROR ID:** https://ror.org/042ejbk14, **ISNI:** 0000 0004 0399 2738.

Examining the Relationship Between Ethical Value Attitudes and Academic Achievement of Primary School Students³

Abstract

Values education and academic success are closely related to the mental development of the individual. He states that moral development is not only a product of social and religious formation, but also is affected by hormonal activities in the brain. The research aims to reveal the relationship between ethical value attitudes and academic achievements of primary school students. It is thought that the research conducted will also serve the values education in the 2023 Ministry of National Education teacher training vision program and the goals set out in the 18th National Education Council held in 2010. The number of questions in the applied scale was taken into account when determining the sample group of the study. In this context, the sample of the study consists of 300 2nd, 3rd and 4th grade students. The data of the research were analyzed with SPSS 26.0 package program. According to the normality test results, class, number of siblings and academic average variables showed normal distribution; However, it was determined that gender and age variables did not show normal distribution. When the analysis results were examined, it was determined that there was no significant difference in the class variable of primary school students' sense of belonging to ethical values and ethical value concerns in the scale total scores and all scale sub-dimensions. When the analysis results were examined, it was determined that there was a significant difference in the scale total scores and all scale sub-dimensions of primary school students' sense of belonging to ethical values and ethical value concerns in the context of the academic average variable. As students' academic achievements increased, their scores on the ethical value attitude scale increased. The data obtained also shows that there is a linear relationship between students' academic achievements and their ethical values.

Keywords: Values Education, Academic Average, Success, Ethical Value Anxiety, Sense of Belonging.

Giriş

Sosyal birliktelik ve toplumsal devam için değerler eğitimi önemli bir rol oynamaktadır (Gülüm & Türker, 2023). Değerler eğitimi, iyi ve ahlaki kodlara sahip olan ve bunları günlük yaşamına uyarlayan bireylerin yetiştirilmesi için verilen açık veya örtülü eğitim etkinliklerin tamamıdır (Gülüm & Türker, 2023). Değerler eğitiminin, eğitim müfredatlarına ve pedagojik ana akımlara entegre olması (Lovat, 2017) geleceğe sağlıklı bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Bu bağlamda değerler eğitimi bireyin bütün gelişim alanlarına pozitif bir katkı sağlar. Öğrencinin sorumluluk duygusunu

³ It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 14

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 03.01.2024-Acceptance Date: 20.02.2024-Publication Date: 21.02.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1439708

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

geliştirmesinin yanı sıra etkili karar vermeye ve toplumsal yaşama uygun davranmaya da teşvik eder (ADEEWR, 2008, s.11'den akt. Lovat, 2017, s.90).

Değerler eğitimi ve akademik başarı, bireyin zihinsel gelişimiyle yakından ilişkilidir. Patricia Churchland (2012) yaptığı çalışmada, ahlak gelişiminin yalnızca sosyal ve dini oluşumun bir ürünü olmadığı, ahlakın aynı zamanda beyindeki hormonal aktivitelerden de etkilendiğini belirtmektedir. Ayrıca bu durumu destekleyen sınırlı bilimsel çalışmalardan elde edilen bir dizi bulguyu kullanmaktadır (Churchland, 2012). Değerler eğitimi ve akademik performans arasındaki ilişki sınırlı bilimin içgörülerini bağlamında da açıklanabilir (Lovat, 2017, s.94). Bu bağlamda eğitim ve öğretim döneminde bulunan bireylerin nitelikli bir eğitim alması zihinsel ve ahlaki gelişimlerine fayda sağlayabilir. Bireyin ahlaki eylem ve söylemlerde bulunması için gerekli bilgi ve becerilerle donatılması okulların temel amaçları arasında yer almaktadır (Perese, 2005'ten akt. Öztürk, 2015, s.300). Bununla birlikte pedagoglar ahlaki karaktere sahip bireyler yetiştirmeyi eğitimin temel gayesi olarak açıklar (Meydan, 2014, s.94).

Küreselleşen dünyanın getirdiği olumsuz değişimlere yönelik, değerler eğitimi bağlamında bilgi ve becerilerin aktarılması okulların önemli görevleri arasında yer almaktadır. Okullar öğrencilerin sadece akademik kazanımlarına ve bilişsel başarılarına odaklanmamalı, bu kazanımlarla birlikte öğrencilerin psikolojik, ahlaki ve sosyal gelişimlerine de hizmet etmelidir (PISA, 2022, s.138). Değerler eğitimiyle birlikte okullar toplumsal güvenlik riskini ortadan kaldıracaktır. Değerler eğitimi, öğrencilerin onur sahibi, adil, cesur, görev bilinci yüksek, vatansever, yardımsever, ahlâki karakteri yüksek bir birey (Topal, 2019, s.252) olmasını sağlayarak; zorbalık, akran baskısı, okul fobisi, güvenlik riski, dışlanma ve ötekileştirme/ötekileşme gibi olumsuz durumları da ortadan kaldıracaktır. OECD tarafından paylaşılan raporda, Türkiye'deki öğrencilerin okulda veya okul çevresinde kendini güvende hissetme oranları diğer OECD ülkelerine göre daha düşük olduğu görülmektedir (PISA, 2022, s.139). Eğitim sistemleri ulusal ve evrensel değerleri benimsemiş, gerekli ahlaki kodlara ve değerlere sahip nitelikte bireyler yetiştirmek zorundadır. Milletlerin küresel bazda paylaştığı ortak değerler yanında, toplumların varlığı, kimlik olgusunun oluşumu, kültürel ve dini boyutlarda kendine özgü değerleri aktarmaları bir zorunluluktur (Sayan & Günel, 2023, s.960). Bu durumu destekleyen akademik araştırmalar mevcuttur. Ukrayna eğitim sistemi; insan onuruna ve insan haklarına saygılı, sorumluluk sahibi olan, ahlaki ve etik ilkelerin rehberliğinde vatanseverlik değerine sahip bireyler yetiştirmeye (Hrynevych, Linnik & Herczyński, 2023, s.545) yönelik planlanmıştır. Bu bağlamda çocukların gerekli yetkinlikler bağlamında (Avrupa Komisyonu, 2019) yetiştirilmesi için, değer odaklı bir yaklaşımla (PISA, 2018) ifade edilen ve gerekli sosyal beceriler kazandırmaya (Sala vd., 2020) yönelik belirlenen eğitim politikalarıyla uyumlu bir şekilde hareket edilmelidir. İlköğretim çağında bulunan çocuklarda değerlerin gelişimi, kendi tutum ve eylemleri neticesinde okul ortamlarında gördükleri tepki ve yorumlarla şekillenir (Ökmen, Şahin & Kılıç, 2022, s.2951). Ayrıca öğrencilerin aldığı eğitimlerin ve akademik başarılarının da saygı, dürüstlük, hoşgörü, bağımsızlık, adalet, eşitlik, sorumluluk gibi değerlerin gelişmesinde önemli bir rol oynadığını (Ökmen, Şahin & Kılıç, 2022) dile getirebiliriz. Birey değerlerden etkilenmenin yanı sıra değerleri de etkileme gücüne sahiptir (Sayan & Günel, 2023). Bu bağlamda bireyin akademik gelişimi değer seçiminde ve değerlerin gelişiminde rol oynayacaktır.

Verilen bilgiler ışığında mevcut çalışma, ilköğretim öğrencilerinin etik değer tutumlarıyla akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmanın aynı zamanda 2023 Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen yetiştirme vizyon programındaki değerler eğitimine ve 2010 yılında gerçekleştirilen 18. Milli Eğitim Şurasında "Spor, Sanat, Beceri ve Değerler Eğitimi" başlığının altında bulunan 29. maddede geçen ifade: "Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, çocuklarımızın ve gençlerimizin sahip olduğu değerleri belirlemeye yönelik ülke çapında

alan araştırması yapılmalı ve bu araştırma her 4 yılda bir güncellenmelidir.” ifadesine de hizmet edeceği düşünülmektedir (MEB, 2010). Bu düşünceden hareketle araştırmanın amacı “İlkokul Öğrencilerinin Etik Değer Tutumlarıyla Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” dir. Ayrıca bu araştırma, ilkokul öğrencilerinin etik değer tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi bazı değişkenler bağlamında da tespit etmeyi de amaçlamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir:

1. İlkokul öğrencilerinin etik değer tutumları yaş, cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı ve akademik ortalama bağlamında bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada betimsel araştırma yönteminde ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırma biçimidir (Büyüköztük vd., 2020). Değişkenler arasındaki ilişkilerin tanımlanması nedeniyle korelasyonel araştırmalar, betimsel araştırmaların bir türü olarak da nitelenirler (Fraenkel & Wallen, 2006’dan akt. Büyüköztük vd., 2020, s.192).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni Kars il merkezinde bulunan ve devlet okullarında eğitim alan 2, 3, ve 4. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklem grubu belirlenirken uygulanan ölçekteki soru sayısı dikkate alınmıştır. Örneklem sayısının madde sayısının en az beş katı (Bryman & Cramer, 2001’den akt. Şahin & Boztunç Öztürk, 2018, s.192) veya 10 katı (Nunually, 1978’den akt. Şahin & Boztunç Öztürk, s.192) olmasına dair akademik araştırmalar mevcuttur. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubu 300 öğrenci olarak belirlenmiştir. Çalışmaya dahil edilen öğrenci ve sınıflar basit seçkisiz örnekleme ile seçilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik verileri.

Değişken	Kategori	N	%
Sınıf	2.sınıf	49	16,3
	3.sınıf	122	40,7
	4. sınıf	129	43,0
	Toplam	300	100,0
Cinsiyet	Kız	155	51,7
	Erkek	145	48,3
	Toplam	300	100,0
Yaş	8 Yaş	111	37,0
	9 Yaş	99	33,0
	10 Yaş	90	30,0
	Toplam	300	100,0
Kardeş Sayısı	1-2 Kardeş	165	55,0
	3-4 Kardeş	109	36,3

	5-6 Kardeş	26	8,7
	Toplam	300	100,0
Akademik Ortalama	Geliştirilmeli	36	12,0
	İyi	92	30,7
	Çok İyi	172	57,3
	Toplam	300	100,0

Öğrencilerin yer aldığı sınıf düzeyleri incelendiğinde 49 öğrencinin ikinci sınıfta olduğu (%16,3), 122 öğrencinin üçüncü sınıfta (%40,7) ve 129 öğrencinin ise dördüncü sınıfta (%43,0) eğitim aldığı görülmektedir. Örneklem dahil olan ilkökul öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 155'i (%51,7) kız; 145'i ise (%48,3) erkektir. Araştırmaya katılan ilkökul öğrencilerinden 110 kişi 8 yaşında (%36,7), 98 kişi 9 yaşında (%32,7) ve 90 kişi ise 10 yaşındadır (%30,0). Örneklem dahil olan ilkökul öğrencilerinin sahip oldukları kardeş sayıları incelendiğinde ise araştırmaya katılan öğrencilerin 165'i (%55,0) 1-2 kardeşe; 109'u (%36,3) 3-4 kardeşe ve 26'sı (%8,7) ise 5-6 kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir. Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin akademik ortalamalarına bakıldığında ise 36 öğrencinin (%12,0) "Geliştirilmeli" grupta olduğu, 92 öğrencinin (%30,7) "İyi" grupta olduğu ve 172 öğrencinin (%57,3) "Çok İyi" grupta olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın problem durumuna ve kuramsal çerçevesine uygun olarak Yardimciel ve Kılıç (2023) tarafından geliştirilen "Etik Değerlere Yönelik Aidiyet Duyguları ve Etik Değer Kaygıları Ölçeği" kullanılmıştır. Etik Değerlere Yönelik Aidiyet Duyguları ve Etik Değer Kaygıları Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizinde KMO değeri 0,88; Bartlett's küresellik testi anlamlılık düzeyi ise $p < 0,01$ ve Cronbach Alpha katsayısı 0,90; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları 0,63 ile 0,80 aralığındadır. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında sevgi/saygı 0,71, adalet 0,72, dostluk/dürüstlük 0,68, sabır 0,76, özdenetim 0,63, sorumluluk 0,73, yardımseverlik 0,71 ve vatanseverlik 0,80 güvenilirlik katsayısına sahiptir. Bu da ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Madde toplam korelasyonunun tüm maddelerde 0,30'un üzerinde (0,37 ile 0,61 aralığında) olduğu görülmektedir (Yardimciel & Kılıç, 2023). Ölçek beşli likert tipi olup bir ve beş arasında puanlanmaktadır. Bu bağlamda ölçekte alınabilecek en yüksek puan 140 en düşük puan ise 28'dir. Etik Değerlere Yönelik Aidiyet Duyguları ve Etik Değer Kaygıları Ölçeğine ilişkin gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda elde edilen uyum indekslerine Tablo 2'de yer verilmiştir (Yardimciel & Kılıç, 2023).

Tablo 2. Doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen model uyum indeksleri

Model Uyum İndeksleri	DFA* 28 madde
X ² /sd	1,968
SRMR	0,048
GFI	0,909
NNFI	0,901
CFI	0,917
RMSEA	0,047
Faktör yükü	0,54/0,82
Faktörler arası korelasyon	0,34/0,74

Kovaryans sayısı

5

*: Kovaryans bağlantıları ile

Doğrulamayı faktör analizinde elde edilen model uyum indekslerine bakıldığında model uyum indekslerinin uygun düzeylere ulaşıldığı görülmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında araştırmada kullanılan ölçek geçerli ve güvenilirlerdir.

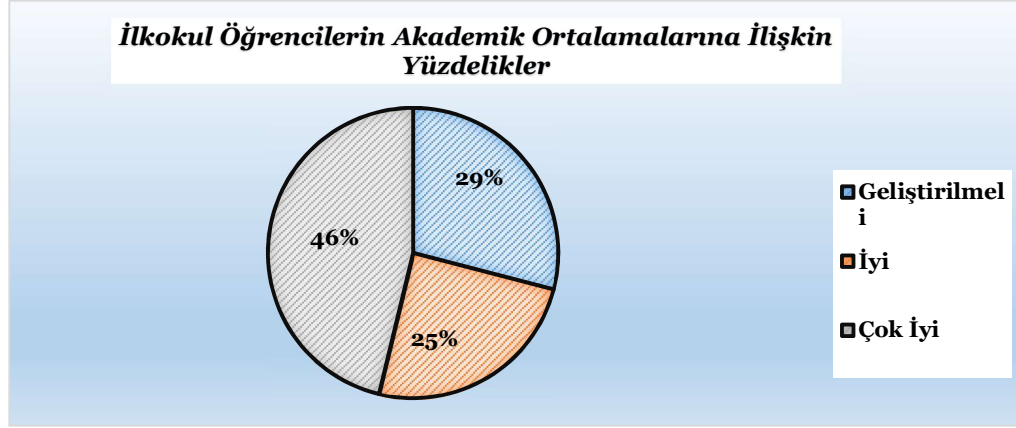
“Kişisel Bilgi Formu” araştırmacı tarafından 2023 eğitim öğretim yılı içerisinde ilkokulda öğrenim gören 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygılarının düzeylerini tespit etmek ve çeşitli değişkenlere göre aralarındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. “Kişisel Bilgi Formu” içerisinde öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı yer almaktadır. Öğrencilerin akademik ortalamalarına ilişkin bilgilere ise öğrencinin sınıf öğretmeni aracılığıyla ulaşılmıştır.

Araştırmanın verileri toplanmadan önce etik kurul izni alınmıştır. Bu makale için Ardahan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanlığının “Protokol No: 2023-2ÖNP-0075” sayı ve numaralı resmi yazısıyla ve oy birliği ile etik uygunluk raporu verilmiştir. Etik kurul izni alındıktan sonra çalışmanın verileri toplanmaya başlanmıştır.

Verilerin Analizi

Yapılan normallik testi sonuçlarına göre sınıf, kardeş sayısı ve akademik ortalama değişkenlerin normal dağılım gösterdiği; ancak cinsiyet ve yaş değişkenlerinin normal dağılım göstermedikleri tespit edilmiştir. Normal dağılım göstermeyen ikili gruplara Mann Whitney U testi; ikiden fazla gruplara Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren ikiden fazla grupların veri hesaplaması için Tek Yönlü Varyans Analizi testi yapılmıştır. Ayrıca yapılan normallik testi sonuçlarına bakıldığında akademik ortalama ve toplam puanın da normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmanın verileri SPSS 26.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Betimsel analizler için frekans, bağıl değişkenlik katsayısı, yüzde, aritmetik ortalama istatistikleri kullanılmıştır. Araştırmada ilk olarak verilerin dağılım normalliğini test etmek için normallik testlerinden (test of normality) faydalanılmıştır. En çok bilinen normallik testleri ise Kolmogrov Smirnov, Ki-Kare, Lilliefors ve Shapiro – Wilk normallik testleridir. Bu noktada hangi testin tercih edileceği durumu çalışmanın örneklem sayısına bakılarak kararlaştırılmıştır. Çalışmanın nicel verilerini elde etmek için ölçeğin uygulandığı örneklem grubunu 300 öğrenci oluşturduğu için Kolmogrov Smirnov testi dikkate alınmıştır. Ak (2008, s.10) çalışmasında gözlem sayısının 30 ve üzerinde olduğunda; Büyüköztürk (2017, s.42) ise veri sayısının 50 ve üzerinde olduğu durumlarda Kolmogrov Smirnov testinin uygulanması gerektiğini belirtmektedirler. Ayrıca verilerin normal dağılım gösterme durumlarını belirlemek için Kurtosis ve Skewness değerleri de göz önünde bulundurulmuştur. Öğrencilerin akademik ortalamaları ise karnelerinde yer alan genel not ortalamaları (Geliştirilmeli-İyi-Çok İyi) dikkate alınarak belirlenmiştir. Öğrencilerin akademik ortalamaları Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik ortalama verileri

Bulgular

Bu başlık altında araştırmaya ilişkin bulgular ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Araştırmanın örneklem grubunda bulunan kız (155 kişi) ve erkek (145 kişi) öğrenci sayısının birbirine çok yakın olması; verilerin cinsiyet değişkeni bağlamında normal dağıldığını düşündürülebilir. Ancak bu durumda Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılır. Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerinin -2 ile +2 arasında (Berber ve Sarı, 2010, s.53'ten akt. Kanten, 2012, s.195) değerler alması durumunda, verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir. Cinsiyet değişkeni ait Skewness (0,067) ve Kurtosis (-2,009) değerleri +2 ile -2 değerleri arasında yer almadığı görülmektedir. Bu nedenle cinsiyet değişkeni de normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ve T-testi yerine Mann Whitney U Testi uygulanmıştır.

Tablo 2. İlkokul öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U testi sonuçları.

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p*
Sevgi-Saygı	Kız	155	157,70	24443,50	10121,50	,11
	Erkek	145	142,80	20706,50		
Adalet	Kız	155	151,69	23512,00	11053,00	,80
	Erkek	145	149,23	21638,00		
Dostluk-Dürüstlük	Kız	155	160,04	24805,50	9759,50	,04
	Erkek	145	140,31	20344,50		
Sabır	Kız	155	152,82	23687,50	10877,50	,60
	Erkek	145	148,02	21462,50		
Özdenetim	Kız	155	154,81	23995,00	10570,00	,35
	Erkek	145	145,90	21155,00		
Sorumluluk	Kız	155	160,77	24919,50	9645,50	,02
	Erkek	145	139,52	20230,50		
Yardımseverlik	Kız	155	156,81	24305,00	10260,00	,16

	Erkek	145	143,76	20845,00		
Vatanseverlik	Kız	155	158,88	24626,50	9938,50	,03
	Erkek	145	141,54	20523,50		
Toplam Puan	Kız	155	158,20	24521,00	10044,00	,11
	Erkek	145	142,27	20629,00		

İlkokul öğrencilerin etik değer tutumlarında ve etik değer kaygıları toplamında Sevgi/Saygı (U=10121,50) alt boyutunda (p>,05), Adalet (U=11053,00) alt boyutunda (p>,05), Sabır (U=10877,50) alt boyutunda (p>,05), Özdenetim (U=10570,00) alt boyutunda (p>,05), Yardımseverlik (U=10260,00) alt boyutunda (p>,05) ve ölçek toplam puan (U=10044,00) alt boyutunda (p>,05) cinsiyet değişkeni bağlamında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Dostluk/Dürüstlük (U=9759,50) alt boyutunda (p<,05), Sorumluluk (U=9645,50) alt boyutunda (p<,05) ve Vatanseverlik (U=9938,50) alt boyutunda (p<,05) cinsiyet değişkeni bağlamında kızların lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Kız öğrencilerin Dostluk/Dürüstlük (S.O.=160,04), Sorumluluk (S.O.=160,77) ve Vatanseverlik (S.O.=158,88) alt boyut ortalamaları, erkek öğrencilerin Dostluk/Dürüstlük (S.O.=140,31), Sorumluluk (S.O.=139,52) ve Vatanseverlik (S.O.=141,54) alt boyut ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

2. Sınıf Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Testi Sonuçları

İlkokul öğrencilerin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygıları sınıf değişkenine yönelik yapılan Anova test sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. İlkokul öğrencilerin sınıf değişkenine göre Anova testi sonuçları

Boyut	Sınıf Düzeyi	N	X̄	SS	F	p*
Sevgi/Saygı	2.sınıf	49	17,97	2,70	0,07	0,92
	3.sınıf	122	18,07	3,63		
	4.sınıf	129	17,90	3,24		
Adalet	2.sınıf	49	16,83	3,84	1,03	0,35
	3.sınıf	122	17,38	3,48		
	4.sınıf	129	17,62	2,81		
Dostluk/Dürüstlük	2.sınıf	49	12,89	3,04	0,09	0,90
	3.sınıf	122	12,72	2,60		
	4.sınıf	129	12,84	2,44		
Sabır	2.sınıf	49	8,85	2,16	0,22	0,79
	3.sınıf	122	8,95	2,08		
	4.sınıf	129	8,78	2,04		
Özdenetim	2.sınıf	49	12,28	3,37	2,79	0,06
	3.sınıf	122	13,18	3,00		
	4.sınıf	129	13,37	2,27		

Sorumluluk	2.sınıf	49	22,16	4,26	0,00	0,99
	3.sınıf	122	22,08	4,45		
	4.sınıf	129	22,07	3,87		
Yardımseverlik	2.sınıf	49	9,20	1,74	2,05	0,12
	3.sınıf	122	8,54	2,22		
	4.sınıf	129	8,58	1,87		
Vatanseverlik	2.sınıf	49	23,57	3,79	1,19	0,30
	3.sınıf	122	22,63	5,59		
	4.sınıf	129	23,43	3,92		
Toplam Puan	2.sınıf	49	123,42	19,96	0,05	0,95
	3.sınıf	122	123,53	23,04		
	4.sınıf	129	124,57	18,22		

Analiz sonuçları incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygılarının ölçek toplam puanları ve ölçek alt boyutlarının tamamında sınıf değişkeninde anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>,05$). Buna göre öğrencilerin buldukları sınıf düzeyinin etik değerlere yönelik aidiyet duygularını ve etik değer kaygılarını etkilemediği tespit edilmiştir.

3. Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Testi Sonuçları

İlkokul öğrencilerin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygıları kardeş sayısı değişkenine yönelik yapılan Anova test sonuçları Tablo 4'te verilmiştir. Hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi kullanılmıştır.

Tablo 4. İlkokul öğrencilerinin kardeş sayısı değişkenine göre Anova testi sonuçları

Boyut	Kardeş Sayısı	N	X̄	SS	F	p*	Anlamlı Farklılık
Sevgi/Saygı	1-2	165	17,87	3,54	0,81	0,44	
	3-4	109	17,96	3,15			
	5-6	26	18,76	2,35			
Adalet	1-2	165	17,43	3,50	0,19	0,82	
	3-4	109	17,27	3,15			
	5-6	26	17,69	2,20			
Dostluk/Dürüstlük	1-2	165	12,64	2,79	0,88	0,41	
	3-4	109	12,94	2,50			
	5-6	26	13,26	1,68			
Sabır	1-2	165	8,72	2,43	0,87	0,41	
	3-4	109	9,00	1,58			
	5-6	26	9,15	1,18			
Özdenetim	1-2	165	13,06	2,97	0,58	0,55	
	3-4	109	13,08	2,66			
	5-6	26	13,69	2,18			

Sorumluluk	1-2	165	21,55	4,52	3,10	0,04	1-2 kardeş- 3-4 kardeş
	3-4	109	22,78	3,66			
	5-6	26	22,57	3,32			
Yardımseverlik	1-2	165	8,55	2,17	1,08	0,34	
	3-4	109	8,89	1,70			
	5-6	26	8,50	2,15			
Vatanseverlik	1-2	165	22,84	4,97	0,75	0,47	
	3-4	109	23,41	4,32			
	5-6	26	23,76	3,95			
Toplam Puan	1-2	165	122,38	22,32	0,99	0,37	
	3-4	109	125,23	19,18			
	5-6	26	127,11	12,06			

Analiz sonuçları incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygılarının ölçek toplam puanları ve sevgi/saygı, adalet, dostluk/dürüstlük, sabır, özdenetim, yardımseverlik ve vatanseverlik alt boyutlarında kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Sadece Sorumluluk alt boyutunda kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < ,05$). Öğrencilerin ortalamalarına bakıldığında 1-2 kardeş sayısına sahip olan ($X=4,52$) ilkökul öğrencilerinin 3-4 kardeş sayısına sahip olan ($X=3,66$) ilkökul öğrencilerine göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde sorumluluk ortalama puanları daha yüksektir.

4. Akademik Ortalama Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Testi Sonuçları

İlkokul öğrencilerinin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygıları akademik ortalama değişkenine yönelik yapılan Anova testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 5. İlkokul öğrencilerin akademik ortalama değişkenine göre Anova testi sonuçları

Boyut	Akademik Ortalama	N	X̄	SS	F	p*	Anlamlı Farklılık
Sevgi/Saygı	Geliştirilmeli	36	13,19	6,10	68,22	0,00	1-2
	İyi	92	17,80	2,67			1-3
	Çok İyi	172	19,08	1,33			2-3
Adalet	Geliştirilmeli	36	11,97	4,57	104,88	0,00	1-2
	İyi	92	17,19	2,60			1-3
	Çok İyi	172	18,64	1,76			2-3
Dostluk/Dürüstlük	Geliştirilmeli	36	9,16	4,09	69,78	0,00	1-2
	İyi	92	12,42	1,96			1-3
	Çok İyi	172	13,77	1,61			2-3
Sabır	Geliştirilmeli	36	6,30	2,92	48,49	0,00	1-2
	İyi	92	8,63	1,72			1-3
	Çok İyi	172	9,52	1,53			2-3

Özdenetim	Geliştirilmeli	36	8,66	3,91	92,21	0,00	1-2
	İyi	92	12,94	2,28			1-3
	Çok İyi	172	14,15	1,59			2-3
Sorumluluk	Geliştirilmeli	36	14,94	6,31	124,19	0,00	1-2
	İyi	92	21,67	3,18			1-3
	Çok İyi	172	23,81	1,72			2-3
Yardımsеverlik	Geliştirilmeli	36	6,11	3,02	47,46	0,00	1-2
	İyi	92	8,59	1,67			1-3
	Çok İyi	172	9,25	1,42			2-3
Vatanseverlik	Geliştirilmeli	36	15,91	8,41	75,71	0,00	1-2
	İyi	92	23,43	3,20			1-3
	Çok İyi	172	24,47	2,28			2-3
Toplam Puan	Geliştirilmeli	36	84,99	31,82	172,31	0,00	1-2
	İyi	92	122,73	12,59			1-3
	Çok İyi	172	132,55	7,01			2-3

Analiz sonuçları incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygılarının ölçek toplam puanları ve ölçek alt boyutlarının tamamında akademik ortalama değışkeni bağlamında anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir ($p < ,05$).

Sevgi- saygı alt boyutu incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin ($X=13,19$) sevgi- saygı alt boyutunda elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=17,80$) ve “Çok iyi” ($X=19,08$) akademik ortalamasına sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Adalet alt boyutu incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” ($X=11,97$) akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin adalet alt boyutunda elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=17,19$) ve “Çok iyi” ($X=18,64$) akademik ortalamasına sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Dostluk- dürüstlük alt boyutu incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” ($X=9,16$) akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin dostluk-dürüstlük alt boyutunda elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=12,42$) ve “Çok iyi” ($X=13,77$) akademik ortalamasına sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Sabır alt boyutu incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” ($X=6,30$) akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin sabır alt boyutunda elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=8,63$) ve “Çok iyi” ($X=9,52$) akademik ortalamasına sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Özdenetim alt boyutu incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” ($X=8,66$) akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin özdenetim alt boyutunda elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=12,94$) ve “Çok iyi” ($X=14,15$) akademik ortalamasına sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Sorumluluk alt boyutu incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” ($X=14,94$) akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin sorumluluk alt boyutunda elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=21,67$) ve “Çok iyi” ($X=23,81$) akademik ortalamasına sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Yardımselik alt boyutu incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” ($X=6,11$) akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin yardımselik alt boyutunda elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=8,59$) ve “Çok iyi” ($X=9,25$) akademik ortalamasına sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Vatanselik alt boyutu incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” ($X=15,91$) akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin vatanselik alt boyutunda elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=23,43$) ve “Çok iyi” ($X=24,47$) akademik ortalamasına sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Ölçek toplam puanları incelendiğinde tüm akademik ortalama düzeylerinin birbiri ile anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Geliştirilmeli” ($X=84,94$) akademik ortalamasına sahip olan ilkokul öğrencilerinin ölçeğin tamamından elde ettikleri toplam puanlar, “İyi” ($X=122,73$) ve “Çok iyi” ($X=132,55$) akademik ortalamaya sahip öğrencilere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tüm bu sonuçlar paralelinde öğrencinin akademik ortalaması arttıkça öğrencilerin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygılarının arttığı tespit edilmiştir.

5. Yaş Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

İlkokul öğrencilerin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygıları yaş değişkenine yönelik yapılan Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. İlkokul öğrencilerin yaş değişkenine göre Kruskal Wallis testi sonuçları.

Boyut	Yaş	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P*
Sevgi- saygı	8 yaş	110	110,59	2	1,31	0,51
	9 yaş	98	155,37			
	10 yaş	90	141,18			
Adalet	8 yaş	110	145,01	2	0,85	0,65
	9 yaş	98	155,60			
	10 yaş	90	148,34			

Dostluk- dürüstlük	8 yaş	110	156,91	2	1,95	0,37
	9 yaş	98	140,63			
	10 yaş	90	150,10			
Sabır	8 yaş	110	163,57	2	6,19	0,45
	9 yaş	98	145,88			
	10 yaş	90	136,25			
Özdenetim	8 yaş	110	150,65	2	0,42	0,81
	9 yaş	98	152,42			
	10 yaş	90	144,91			
Sorumluluk	8 yaş	110	154,58	2	1,29	0,52
	9 yaş	98	151,24			
	10 yaş	90	141,39			
Yardıms severlik	8 yaş	110	161,65	2	4,16	0,12
	9 yaş	98	144,80			
	10 yaş	90	139,77			
Vatanseverlik	8 yaş	110	153,15	2	0,83	0,65
	9 yaş	98	144,27			
	10 yaş	90	150,73			
Ölçek toplam puan	8 yaş	110	156,71	2	1,24	0,53
	9 yaş	98	146,17			
	10 yaş	90	144,31			

Analiz sonuçları incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygılarının ölçek toplam puanları ve ölçek alt boyutlarının tamamında yaş değişkeni boyutunda anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Buna göre öğrencilerin yaşının etik değerlere yönelik aidiyet duygularını ve etik değer kaygılarını etkilemediği tespit edilmiştir.

6. İlkokul Öğrencilerinin Etik Değer Tutumları ile Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişki

İlkokul öğrencilerin akademik başarıları ve etik değer tutumları arasındaki ilişkinin yönü ve düzeyini belirlemek için Spearman Sıra Farkları korelasyon hesabı yapılmıştır. İlkokul öğrencilerin akademik başarıları ve etik değer tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan Spearman Sıra Farkları korelasyon hesaplama sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. İlkokul öğrencilerin etik değer tutumları ile akademik başarıları arasındaki Spearman Sıra Farkları korelasyon testi sonuçları.

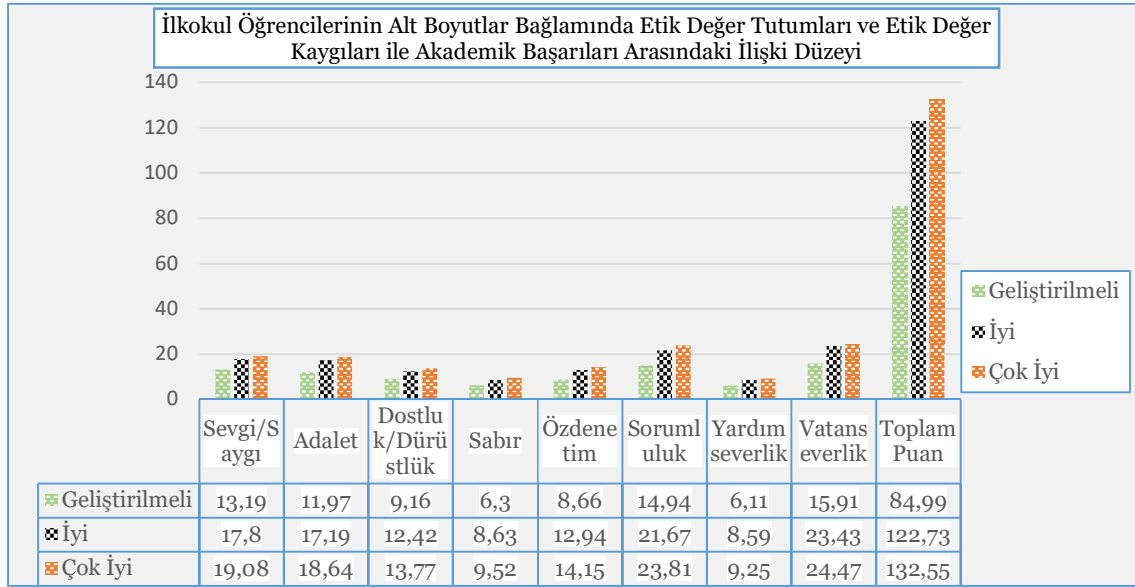
Korelasyon İkili	N	R	p*
Sevgi- Saygı	300	0,41	0,00
Adalet	300	0,48	0,00

Dostluk- Dürüstlük	Akademik Başarı	300	0,48	0,00
Sabır	Akademik Başarı	300	0,45	0,00
Özdenetim	Akademik Başarı	300	0,49	0,00
Sorumluluk	Akademik Başarı	300	0,57	0,00
Yardıms severlik	Akademik Başarı	300	0,40	0,00
Vatanseverlik	Akademik Başarı	300	0,49	0,00
Etik Değer Tutum ve Etik Değer Kaygıları	Akademik Başarı	300	0,62	0,00

İlkokul öğrencilerinin “Sevgi/Saygı ($r=,41$ $r^2=0.16$ $p<0.01$), Dostluk/Dürüstlük ($r=,48$ $r^2=0.23$ $p<0.01$), Adalet ($r=,48$ $r^2=0.23$ $p<0.01$), Sabır ($r=,45$ $r^2=0.20$ $p<0.01$), Sorumluluk ($r=,57$ $r^2=0.32$ $p<0.01$), Özdenetim ($r=,49$ $r^2=0.24$ $p<0.01$), Yardıms severlik ($r=,40$ $r^2=0.16$ $p<0.01$), Vatanseverlik ($r=,49$ $r^2=0.24$ $p<0.01$) ve Ölçek Toplam Puanları ($r=,62$ $r^2=0.38$ $p<0.01$)” ile öğrencilerin akademik ortalamaları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Determinasyon katsayıları dikkate alındığında öğrencilerin etik değer tutum ve etik değer kaygılarındaki toplam varyansın %38’inin akademik ortalamalardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Şekil 2’de öğrencilerin akademik ortalamaları ve etik değer tutumları arasındaki ilişki ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur.

Şekil 2. İlkokul öğrencilerin etik değer tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişki

İlkokul öğrencilerinin ölçeğin alt boyutları ve ölçeğin toplamından elde ettikleri puanlar ile öğrencilerin akademik ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde en düşük akademik ortalama olan “Geliştirilmeli” grubunda yer alan öğrencilerin aynı zamanda ölçek toplam puanında ve ölçeğin tüm alt boyutlarında da en düşük puan ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca en yüksek akademik ortalamaya sahip olan öğrenci grubunun ölçek toplam puanında ve ölçeğin tüm alt

boyutlarında en yüksek ortalamaya sahip olan öğrenciler oldukları tespit edilmiştir. Buna göre akademik not ortalaması yükseldikçe ilkokul öğrencilerinin etik değerlere yönelik tutumları ve aidiyet duygularının da arttığı; akademik not ortalaması düştükçe ilkokul öğrencilerinin etik değer tutumları ve aidiyet duygularının düştüğü sonucuna ulaşılmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkeni bağlamında “Dostluk/Dürüstlük, Sorumluluk ve Vatanseverlik” alt boyutlarında kızların lehine olacak şekilde anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durum kız öğrencilerin “Dostluk/Dürüstlük, Sorumluluk ve Vatanseverlik” değerlerini erkek öğrencilerden daha çok önemsediklerini ortaya koymaktadır. Torun (2007), Keskinoglu (2008) ve Kıran (2016) yaptığı çalışmalarda elde edilen verilerin mevcut çalışmayı destekler niteliktedir. Ayrıca Golzar’ın (2006) 5. sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeni bağlamında, kız öğrencilerin sorumluluk düzeylerinin erkek öğrencilerin sorumluluk düzeylerinden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Elde edilen bu veriler mevcut çalışmayı desteklemektedir.

İlkokul öğrencilerinin sınıf düzeyleri bağlamında etik değer tutumları ve etik değer kaygılarının farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ayrıca ilkokul 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerin etik değerlere yönelik tutumları ve etik değer kaygıları ölçeğine yaş değişkeni bağlamında elde edilen verilerin de anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmada 8, 9 ve 10. yaş düzeylerinde anlamlı bir farklılığın tespit edilmemesi aynı zaman da sınıf değişkeninde de anlamlı farklılık bulunmaması durumunu desteklemektedir. Bu durumu destekleyen akademik araştırmalar mevcuttur (Demir, 2007; Memiş & Güney Gedik, 2010). Ayrıca Stika’nın (2012) Çek Cumhuriyeti’nde yaptığı çalışmada, ahlâk eğitiminin yaş değişkeni bağlamında anlamlı bir farklılık içermediği tespiti de mevcut çalışmayı destekler niteliktedir.

İlkokul öğrencilerin etik değerlere yönelik aidiyet duyguları ve etik değer kaygıları kardeş sayısı değişkenine bağlamında sorumluluk alt boyutunda 1-2 kardeş sayısına sahip olan öğrenciler de anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu durum az çocuklu ebeveynlerin çocuklara sorumluluk değerini aktarmada daha başarılı olduğunu düşündürmektedir. Özyürek ve Tezel’in (2005) ebeveynlerin tutumlarına yönelik yaptıkları çalışmada, çocuk sayısı artıkça anne/babaların demokratik tutumların dışına çıktıklarını ve özellikle 3 ve üzeri çocuk sayısına sahip ebeveynlerin daha sert tutumlar benimsediklerini tespit etmiştir. Ancak araştırmanın kardeş sayısı boyutunda sevgi/saygı, adalet, dostluk/dürüstlük, sabır, özdenetim, yardımseverlik ve vatanseverlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Doruk’un (2021) yaptığı çalışmada sorumluluk beklentisinin, öğrencilerin aile aidiyet durumları bağlamında kardeş sayısına göre anlamlı bir fark göstermediğini tespit etmiştir. Bu veriler mevcut araştırmayı destekler niteliktedir.

İlkokul 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin etik değer tutumları ve etik değer kaygıları ile akademik ortalamaları arasında, tüm alt boyutlar bağlamında pozitif yönde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin akademik başarıları artıkça etik değer tutum ölçeğinde aldıkları puanlarda artış göstermiştir. Elde edilen veriler öğrencilerin akademik başarıları ile etik değer tutumları arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu da göstermektedir. Bu bağlamda etik değerlere bağlı, ahlaki kodlara sahip olan ve iyi bir karaktere sahip bireylerin yetiştirilmesi için verimli bir eğitim sürecinin gerekli olduğu görülmektedir. “Geliştirilmeli” grubunda yer alan öğrencilerin etik değer tutumları ve etik değer kaygıları akranlarına oranla daha düşük bir düzeydedir.

Öneriler

Verilen bilgiler ışığında okul ortamlarında, evlerde ve sosyal hayatta çocuklara yönelik etik değerler ve değerler eğitimiyle ilgili etkinlikler yapılmalıdır. Yapılan etkinlikler ise çeşitlendirilmelidir. Ayrıca araştırmada elde edilen verilere dayanarak çocukların akademik başarılarının etik değer tutumları üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitim öğretim programları bu paralelde iyileştirilmeli, geliştirilmeli ve mevcut araştırmalardan faydalanılarak düzenlenmelidir.

Kaynakça

- Ak, B. (2008). Organizing and displaying data (Ed. Şeref Kalaycı), in *SPSS Applied Multivariate Statistical Techniques*, 3-47. Ankara: Asil Broadcast Distribution.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). Data analysis handbook for social sciences statistics, research design, spss applications and interpretation. Ankara: Pegem Academy.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Ankara: Pegem.
- Churchland, P. (2012). *Braintrust: Nörobilim bize ahlak hakkında neler söylüyor?* Princeton: Princeton Üniversitesi Yayınları.
- Cohen, L., Manion, L. & Morison, K. (2000). Research methods in education. London: Routledge Falmer.
- Demir, M. (2007). *Resmi ve özel ortaöğretim kurumu yöneticilerinin karar verme süreçlerinin etik değerler ve ilkeler açısından değerlendirilmesi* (Tez No. 210275) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Doruk, N. (2021). *Üniversite öğrencilerinin evlat sorumluluğu beklentileri ve aile aidiyetleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi* (Tez No. 670116) [Yüksek lisans tezi, Ufuk Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- European Commission. (2019). Key competences for lifelong learning. European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8a1f3-11e99d01-01aa75ed71a1>
- Gülüm, B., & Türker, İ. H. (2023). Development of Respect for Differences Scale for middle school students: Validity and reliability study. *Journal for Multicultural Education*, 17(3), 356-366. <https://doi.org/10.1108/JME-11-2022-0142>
- Golzar, F. A. (2006). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerine yönelik sorumluluk ölçeğinin geliştirilmesi ve sorumluluk düzeylerinin cinsiyet, denetim odağı ve akademik başarıya göre incelenmesi* (Tez No.174902) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kanten, S. (2012). Kariyer uyum yetenekleri ölçeği: Dürüstlük ve güvenilirlik çalışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (16), 191-205.
- Keskinoğlu, Ş. M. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerine uygulanan mesnevi temelli değerler eğitimi programının ahlaki olgunluğa ve saldırganlık eğilimine etkisi* (Tez No. 226235) [Yüksek Lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kıran, Ö (2016). *Gençlerde kitle iletişim araçları kullanımının değerler üzerindeki etkisi (Samsun örneği)* (Tez No. 429565) [Doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Lovat, T. (2017). İyi uygulama pedagojisi olarak değerler eğitimi: Avustralya deneysel araştırmasından kanıtlar. *Journal of Moral Education*, 46(1), 88-96. DOI:10.1080/03057240.2016.1268110
- MEB (2010). 18. Millî Eğitim Şûrası Çalışma Raporu. <https://ttkb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-suralari/dosya/12>

- MEB (2023). PISA 2022 Türkiye raporu: Eğitimde öğrenmenin ve eşitliğin durumu. <https://pisa.meb.gov.tr/www/raporlar/icerik/5>
- Memiş, A., & Gedik, E. G. (2010). Sınıf öğretmenlerinin değer yönelimleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 123-142. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ded/issue/29180/312472>
- Meydan, H. (2014). Okulda değerler eğitiminin yeri ve değerler eğitimi yaklaşımları üzerine bir değerlendirme. *BEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 93-108. <https://dergipark.org.tr/en/pub/beuifd/issue/3453/47056>
- OECD (2023). PISA 2022 results (Volume I): The state of learning and equity in education. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2018). Preparing our youth for an inclusive and sustainable world: The OECD PISA global competence framework.
- Ökmen, B., Şahin, Ş., & Kılıç, A. (2022). Proje tabanlı karakter ve değerler eğitimi dersinin öğrencilerin bilgi, beceri, değer ve tutumlarına etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(236), 2947 -2968. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.942450>
- Öztürk, N. (2015). Saygı değerine ilişkin öğrenci görüşleri. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 298-305.
- Özyürek, A. ve Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2),19-34.
- Sala, A., Punie, Y., Garkov, V., & Cabrera Giraldez, M. (2020). LifeComp: The European framework for personal, social and learning to learn key competence. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/302967>
- Sayan, Y. E., & Günel, M. E. (2023). Nurullah Genç'in "Omuzlarımda Dünya" isimli hâtırat eserinde değerler eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(238), 953-980.
- Stika, P. (2012). The role of values in teaching (Bachelor thesis). Masaryk University Faculty Of Education Department Of English Language And Literature.
- Torun, Ö. (2007). *Resmi ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin internet etiğine ilişkin algularının incelenmesi* (Tez No. 221517) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yardimciel, F., & Kılıç, D. (2023). Primary school students' sense of belonging towards ethical values and ethical value concerns scale: Validity and reliability study. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 45-64. DOI:10.38089/ekvad.2023.132